

SØR-VARANGER KOMMUNE

FLYKTNINGETJENESTEN

Kunnskapsdepartementet

Vår ref.: Saksnr.: 15/1959/1	Deres ref.:	Dato: 30.04.2015
Saksbehandler: Mikkola, Solbjørg	Telefonnr.: 78971921	Epostadresse: postmottak@svk.no

LIVSLANG LÆRING OG UTENFORSKAP INNSPILL TIL STORTINGSMELDING

Sør-Varanger kommune har bosatt flyktninger siden 1989 og var prosjektkommune i utprøvingen av introduksjonsordningen for innvandrere før ordningen ble lovpålagt. Kommunen har lang erfaring i kvalifiseringsarbeidet og tilbyr et allsidig program til introduksjonsdeltakerne.

Sør-Varanger er case- kommune i Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)sitt FoU-prosjekt «Sysselsetting av innvandrere: Regionale muligheter og barrierer for deltakelse og inkludering».

I delrapporten; Hva betyr innvandringen for lokalsamfunnene i Distrikts-Norge? «fremheves det at ved rekruttering av arbeidskraft til distriktskommuner, hevdes det at kompetansen til innvandrere i liten grad blir sett på som en ressurs og dermed ofte er utnyttet. Manglende kartlegging av medbrakt kompetanse og etterspørsel lokalt blir trukket frem som en av årsakene til dette»

Vår erfaring fra arbeidet med introduksjonsprogrammet har vist at det er nødvendig å organisere kvalifiseringen på måter som kan møte de ulike behov hos introduksjonsdeltakerne, det er da vi lykkes med arbeidet. Blant våre 50 introduksjonsdeltakerne, finnes personer i spennet mellom de som er uten skolegang og til de med høyere utdanning.

Arbeidsrettet og skolerettet introduksjonsprogram

Når kravet om å dokumentere grunnskole er innskjerpet, er det mange som ikke kommer inn i videregående skole. Det må derfor i tillegg tilrettelegges for andre gode løsninger, for å gi innvandrere muligheter. Kartlegginger må få frem om personene gis de beste mulighetene i et teoretisk skoleløp eller et praktisk løp med tilrettelegging for arbeidslivet.

Norskopplæring for voksne trenger en reform for å se det mangfoldige Norge i et nytt perspektiv. Det store fokuset på språk teori og for lite på læringsteori, gjør at det er en meget stor gruppe innvandrere som kommer inn i utenforskapet. Mange blir satt til å pugge grammatikk framfor å lære gjennom praktisk språktrening. Denne måten å undervise på har i praksis mer fokus mot selve norskprøven, enn språkferdighetene som egentlig burde være målet, altså en målforskyvning. Slik ensidig språk teori-fokusering er med på å skape «unøvendige» kunder i Nav. Det å være dårlig i norsk språk, skaper en unødvendig stor byrde for den enkelte person og for velferdssamfunnet. Fagutdanning i kombinasjon med arbeidsnorsk må i mye større grad vektlegges, ved å bruke alternative metoder. Dette er tidligere kjente utfordringer, som har vært påpekt i tidligere, men allikevel drives opplæringen for voksne på samme måte, selv om befolknings sammensetningen er i stor endring.

Opplæring må ses på som en del av de gode offentlige tjenester, som må tilpasses det mangfoldet som finnes i befolkningen i dag. Dersom innvandrere skal få bruke sin kompetanse for å komme raskt over i arbeid eller utdanning, må de gis muligheter til å bidra og til å delta i lokalsamfunnet. Det finnes gode læringsarenaer utenfor klasserommet, og som ikke tas i bruk.

Organisering av introduksjonsprogrammet

Det er lite hensiktsmessige at organisering og splitting av «myndighet» og «kyndighet» i opplæring og utdanning, er delt på flere enheter og lovverk. Dette medfører uhensiktsmessige og uklare styringslinjer, der enhetenes forskjellige lovgrunnlag, prosedyrer og mål på mange områder ikke samsvarer, med påfølgende forvirring og frustrasjon hos alle involverte parter. De som har programmyndighet må også legge premisser for faglige føringer for å sikre den helhetlige kvalifiseringen, eller sagt på en annen måte; gis en «bestiller-myndighet». Koordinatorer og lærere er en svært viktig ressurs, men det gir utfordringer når introduksjonsloven og opplæringsloven brukes mot hverandre. Eksempelvis er definisjonen av antall minutter pr time, meget uheldig for et helhetlig introduksjonsprogram. Det betyr at introduksjonsprogrammet regnes både etter 75, 60 og 45 minutter pr time, noe som gir store utfordringer i føringer i NIR. Personer får vedtak om 600 timer norsk, mens det i realiteten er langt færre klokketimer på grunn av de ulike timedefinisjonene. Andre utfordringer er når ordningen med skoleruter også gjelder for voksne introduksjonsdeltakere, som er i et lovpålagt program som er et fulltids- og helårlig program.

Kvalifisering av deltakerne må skje på de premisser som introduksjonsloven setter, med de rapporteringskrav en er pålagt å følge. I en bestiller og -utførerrolle, vil mye av den tiden som nå går bort til møter, avklaringer og administrative tilpasninger kunne brukes på gjennomføring og kvalitetssikring av et individuelt tilpasset introduksjonsprogram.

Innspill:

1. Kartlegging av nyankomne innvandrere må være prioritert ved oppstart av kvalifiseringen, for å kunne målrette tilbudet som gis. Mange introduksjonsdeltakere opplever at de blir stående på samme nivå i norskundervisningen gjennom programtiden og læringsmotivasjonen faller betydelig.
2. Begynneropplæringen for personer uten tidligere skolegang må være et strukturert tilbud, som sikrer at deltakerne faktisk lærer å lese og å skrive, at de forstår de enkle regnemåtene, og samfunnsstrukturene. Det er meget uheldig at de som ikke har hatt skolegang tidligere, blir satt i klasseromsundervisning, sammen med de som har tidligere skoleerfaring. En suksessfaktor er blant annet å bruke Minormetoden i opplæringen av de uten skoleerfaring.
3. Begynneropplæring for de med tidligere skolegang må tilrettelegges slik at deltakerne kan komme raskt ut i arbeid, med arbeidsplassene som gode arenaer, kombinert med skolegang. Fagutdanning som bygges opp i moduler er effektivt, samtidig som deltakerne tidlig får kontakt med arbeidslivet og dokumentert opplæring. Videregående skole er en sentral aktør for å videreutvikle en slik modell. Utviklingsprosjektet Jobbfunn! i Sør-Varanger er et eksempel som viser at det er mulig med arbeidspraksis i en tidlig fase, etter «Place then train»- prinsippet. Prosjektet er modulbasert og i et samarbeid med videregående skole. Lozanovmetoden i opplæringen er også en meget effektiv metode for å lære norsk, med fokus på at alle kan lære. Flyktningtjenesten gir dette tilbudet til alle flyktninger i introduksjonsprogrammet.

4. Norskresultater for introduksjonsdeltakere må trekkes ut fra de samlede resultater, slik at det kan gi grunnlag for bedre målretting i norskopplæringen i programmet. Introduksjonsprogrammet måles i dag etter antallet som går over til arbeid og/eller utdanning ved endt program. Det er naturlig at en går inn i disse introduksjonstallene, for å analysere hva som ligger bak både gode og mindre gode resultater. Der vil norskresultatene være en av flere viktige faktorer i analysen.
5. Organisering av introduksjonsprogrammet må bli tydeligere for å få til et helhetlig program. Det er nødvendig med mange aktører, både offentlig og privat for å få til varierte tilbud. En aktør må ha hovedansvaret for helheten, dersom deltakerne skal få et skreddersydd og meningsfullt program.

Vi takker for muligheten for å gi innspill til Stortingsmeldingen og håper at dette kan være med som ideer i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Mikkola, Solbjørg
Avdelingsleder